

**Azərbaycan
Respublikasının
Medianın İnkişafı
Agentliyi****İnformasiya və kommunikasiya
texnologiyalarının inkişaf etdirilməsi**

İnformasiya və kommunikasiya texnologiyaları bu gün Azərbaycan bazarının bir neçə sektorunda, o cümlədən internet xidmətləri, mobil və sabit telefon və audiovizual media sahəsində geniş istifadə olunur. Hazırda informasiya və kommunikasiya texnologiyalarının geniş yayılması Azərbaycan cəmiyyətinin həyat tərzinə ciddi təsir göstərir. İnformasiya və kommunikasiya texnologiyalarından fəal istifadə Azərbaycan cəmiyyətinin qlobal informasiya məkanının yeni şərtlərinə uyğunlaşa bilmələrində əsas rol oynayır.

**İnformasiya
-kommunikasiya
texnologiyaları
cəmiyyət həyatında
mühüm yeniliklərə
rəvac verib**

Azərbaycanın unikalığı ondan ibarətdir ki, o, ənənəvi və texnoloji cəmiyyətin xüsusiyyətlərini özündə birləşdirir. Bu fonda ölkədə informasiya cəmiyyəti fəal şəkildə inkişaf edir və bu prosesdə informasiya-kommunikasiya texnologiyaları əsas rol oynayır. İnformasiya texnologiyaları sahəsi bu mənada Azərbaycanda ən sürətlə inkişaf edən sektorlardan biridir.

Ekspertlər qeyd edirlər ki, hazırda baş verən informasiya-kommunikasiya inqilabının ciddi sosial, sosial-iqtisadi və sosial-mədəni nəticələri var. Bir çox ölkələrdə informasiya cəmiyyətinin formalaşması və fəal inkişafı prosesinin nəticəsi ənənəvi davranış nümunələrinin, mədəni ənənələrin, insanlar arasında münasibətlərin pozulmasıdır. Bu, Azərbaycanda özünü fərqli bir şəkildə göstərir. Azərbaycan milli kimliyinin xüsusiyyətlərini təhlil edərək belə nəticəyə gələ bilərik ki, məhz bu sektor ölkə sakinlərinə Azərbaycanın unikal mədəniyyətinə çox zərər vurmada yeni informasiya şəraitinə asanlıqla uyğunlaşmağa imkan verir. Müasir inkişaf mərhələsində olan əksər ölkələr kimi Azərbaycan da evdə informasiya-kommunikasiya texnologiyalarının həcminin kəskin artması və gündəlik həyatda onların istehlakının miqyasının əhəmiyyətli dərəcədə artması ilə xarakterizə olunur. Azərbaycanlıların informasiya-kommunikasiya texnologiyalarının yayılmasına uğurlu uyğunlaşması əsasən onların təbii marağı və yeniliklərə açıq olması ilə bağlıdır. Onlayn ünsiyyət mədəniyyəti daimi dəyişikliyi, kortəbiiyyəti və aniliyi nəzərdə tutsa da, ölkə cəmiyyəti informasiya mühitinin yeni şərtlərinə tez uyğunlaşır. Burada o da qeyd edilməlidir ki, cəmiyyətimizin milli şüurunun xüsusiyyətləri onun qlobal informasiya cəmiyyətinin yeni

üçün çox iş görülsə də, atılacaq çoxsaylı addımlar da var. Belə ki, bu sahədə yüksək keyfiyyətli hüquqi tənzimləmə bazasının yaradılması zəruridir və dövrü nəşrlər oxucularla əlaqələrin gücləndirilməsi və rəqabət qabiliyyətinin artırılması üçün informasiya-kommunikasiya texnologiyalarının imkanlarından daha fəal istifadə etməlidirlər. Eyni zamanda, Azərbaycan cəmiyyətinin mədəni ənənələrə yönəldilməsi əsasən informasiya-kommunikasiya texnologiyalarının yayılması kontekstində insanların media istehlakının xüsusiyyətlərini əvvəlcədən müəyyənləşdirir. Ölkədə informasiya-kommunikasiya

Faktdır ki, məlumat və biliklər müasir cəmiyyətin informasiya resursunu təşkil edir. Maddi, o cümlədən texniki ehtiyatlardan fərqli olaraq, informasiya resursu praktiki olaraq tükənməzdir, onun ehtiyatları yalnız cəmiyyətin inkişafı və istehlak dərəcəsi ilə artır. Bu resurs subyektlərin yaradıcı zehni əməyi nəticəsində formalaşır və elmi biliklərin cəmiyyətin məhsuldar qüvvələrinə daxil edilməsi formasıdır.

Cəmiyyətin informasiyalaşdırılması prosesi texnogen birliyin müxtəlif alt sistemlərinin müasir informasiya-kommunikasiya texnologiyalarının köməyi ilə keyfiyyətə təkmilləşmə kimi şərh edilməlidir.

larından istifadə insanın əqli və fiziki əməyini əhəmiyyətli dərəcədə asanlaşdırır, təlim vaxtını azaltmaqla onun səmərəliliyini artırır, həm istehsalatda, həm də elmi-tədris fəaliyyətində bəzi prosesləri avtomatlaşdırır, iqtisadiyyatın demək olar ki, bütün sahələrində əmək məhsuldarlığını artırır, dövlət idarəçiliyi və sosial xidmətlərdə keyfiyyətin yeni səviyyəsini təmin edə bilər. İqtisadi inkişaf, eləcə də idarəetmə prosesinə ən müasir informasiya texnologiyalarının tətbiqi bütün fəaliyyət sahələri üzrə mütəxəssislərin bilik, bacarıq və peşəkarlıq səviyyəsinin daim təkmilləşdirilməsini tələb edir. Azərbaycanda məhz bunlar diqqət

Azərbaycan qlobal informasiya məkanının tam bir hissəsi halına gəlib..

şərtlərinə uyğunlaşmasında əsas rol oynayır. Hətta iddia etmək olar ki, mədəni yönümlü Azərbaycan üçün bu uyğunlaşma prosesi informasiya-kommunikasiya texnologiyalarının yayılması səbəbindən ənənəvi həyat tərzinin çox vaxt faktiki olaraq pozulduğu Qərbi ölkələri ilə müqayisədə daha az ağırlıdır. Bununla belə, informasiya-kommunikasiya texnologiyalarının Azərbaycan cəmiyyəti üçün heç bir şəkildə dəyişmədiyini və ölkənin ənənəvi həyat tərzinə heç bir təsiri olmadığını inanmaq səhv olardı. Azərbaycanda informasiya-kommunikasiya texnologiyaları sisteminin inkişafı

texnologiyalarının yayılması bir çox sosial dəyişikliklərdə səbəb oldu, xüsusən də yeni texnologiyaların yaranmasından əvvəlki və sonrakı həyat arasındakı fərq əbunun təsdiqidir. Bütün bunlar onu göstərir ki, Azərbaycan informasiya-kommunikasiya texnologiyalarının inkişafı baxımından hazırda dünyada ciddi rəqabət aparan ölkələrdən biridir, eyni zamanda bu sahədə gələcək inkişaf üçün böyük potensiala malikdir.

**Azərbaycanın
iqtisadi yüksəlişində
informasiya
texnologiyalarının
rolu artır**

Cəmiyyətin informasiyalaşdırılması həm də şəxsiyyətin və onun informasiya mühitinin yaradıcı potensialının əhəmiyyətli dərəcədə artmasına töhfə verən sosial intellektləşmə prosesləri ilə üzvi şəkildə əlaqələndirilir. Müasir sivilizasiyanın texnoloji komponentinin əhəmiyyəti ondan ibarətdir ki, o, əsasən cəmiyyətin davamlı inkişafını müəyyən edir. Cəmiyyətdə demək olar ki, bütün proseslər bu və ya digər şəkildə texnologiya ilə müşayiət olunur. Onun sosial proseslərə təsiri sonuncunun əhəmiyyətli transformasiyasına səbəb olur. İnformasiya texnologiya-

mərkəzindədir. Qeyd edək ki, böyük miqdarda məlumat yeni və müxtəlif formatlarda mövcuddur.

Məlumat yer və zaman-dan asılı olmayaraq ötürülür və fərdlərin ehtiyaclarına uyğunlaşdırıla bilər. Texniki mənada kommunikasiya şəbəkələrinin, medianın, məzmunun, xidmətlərin və cihazların rəqəmsal yaxınlaşması mövcuddur. Müasir şəraitdə yeni elmi kəşflər, texnoloji yeniliklər, intellektual kapitalın keyfiyyətinin artması, informasiya və kompüter texnologiyalarının, elektron ticarətin, mobil rabitənin dinamik inkişafı, biznes məkanının genişlənməsi iqtisadi artımın ən mühüm amillərinə çevrilir. Qabaqcıl informasiya texnologiyalarına və yeni elmi biliklərə əsaslanan müasir iqtisadiyyat yeni informasiya-şəbəkə iqtisadiyyatı və ya bilik iqtisadiyyatı adlanır. İnformasiya-kommunikasiya texnologiyaları informasiyanın emalı üçün istifadə olunan bütün növ texnologiyalara daxildir. İnformasiya texnologiyaları, xüsusən müəyyən əmək tutumlu əməliyyatların, istehsalın planlaşdırılmasının avtomatlaşdırılmasına və optimalaşdırılmasına səbəb olur. Bu da iqtisadi tərəqqidə öz sözünü deyir.

Ramil QULİYEV
Yazı Azərbaycan
Respublikasının Medianın
İnkişafı Agentliyinin maliyyə dəstəyilə çap olunur.